

Stručni rad

SUDJELOVANJE PRVOŠKOLACA U PROJEKTU ODRŽIVA MOBILNOST

**Natalija Krstič Rant, dipl. odgajateljica u prvom razredu OŠ
Osnovna škola Škofja Loka - Mesto**

Sažetak

Osnovna svrha projekta je osvijestiti učenike i njihove roditelje o važnosti hodanja, vožnje biciklom i korištenja javnog prijevoza u svakodnevnom životu. Sam projekt potiče promjenu putničkih navika i posljedično smanjenje motoriziranog prometa u okolini škola te je fokusiran na svakodnevno kretanje djece, što doprinosi zdravom načinu života i brizi o zdravom okolišu. Cilj koji smo sebi postavili u projektu održive mobilnosti je povećanje dolazaka u školu na održiv način za barem 7% u odnosu na početno stanje.

S obzirom na to da se i u našoj školi naglašava važnost sigurnog i odgovornog postupanja u prometu, prošle smo se školske godine odlučili uključiti u projekt Održiva mobilnost. U prvom smo razredu iz predmeta Upoznavanje okoliša u sklopu nastavnog programa odabrali ciljeve i aktivnosti u okviru kojih smo obrađivali sadržaje o temama koje se odnose na promet i sigurnost prometa.

Svrha nastavnih sati, aktivnosti i djelatnosti koje su predstavljale dio projekta bila je da učenici razmisle i obrazuju se o održivoj mobilnosti te, naravno, implementiraju stečeno znanje i uvažavaju ga nakon izvedene aktivnosti *Idemo pješice s kokoškom Rozi*.

Ključne riječi: putne navike, idemo pješice, briga o zdravlju, briga o okolišu

1.Uvod

Održiva mobilnost

Održiva mobilnost predstavlja način života kojim se potiču hodanje, biciklizam, korištenje javnog putničkog prijevoza i alternativni oblici mobilnosti, čime se doprinosi smanjenju emisija stakleničkih plinova, čišćem gradskom zraku, poboljšanju kvalitete života i na taj se način potiče zdrav načina života. Cilj projekta je osigurati uvjete za povećanje udjela putovanja na održiv način, poput poticanja djece i osoblja da u školu dolaze pješice, biciklom, romobilom te autobusom umjesto automobilom.

Na prvom roditeljskom sastanku roditeljima djece koju podučavam predstavila sam projekt Održiva mobilnost. Tijekom predstavljanja projekta nije bilo nikakvih prigovora od strane roditelja, tematski smo se dotakli malo opasnijih putova u okolici škole, ali samo u dobroj namjeri. Roditelji su projekt prihvatili kao pozitivan izazov. Tijekom tjedna mobilnosti, točnije od 16. rujna 2019. do 22. rujna 2019., upoznala sam s gradivom i svoje prvaše te im objasnila na koje ćemo se aktivnosti i djelatnosti fokusirati u sklopu projekta, uz pomoć kokoške Rozi, koja će nam pomoći da promijenimo svoje putničke navike na način da budemo što odgovorniji te poštujemo sebe i prirodu.

2. Aktivnosti koje su učenici izvodili na nastavi

2.1.Tehnički dan Promet i sigurnost u prometu

U prvom tjednu rujna 2019. održali smo Tehnički dan prometa i sigurnosti prometa u sklopu Tjedna održive mobilnosti. Razgovarali smo s učenicima o tome zašto je potrebno nositi žutu maramu, pogledali reflektore na školskim torbama i spomenuli koji su odjevni predmeti vidljiviji na cesti. Nakon uvodnog dijela, posjetila nas je gospođa policajka iz Policijske postaje Škofja Loka. Gđa policajka je učenicima objasnila kako se u prometu ponašati kao pješak, kao suputnik u automobilu i autobusu. Koristeći slike pokazala nam je prometne znakove koje moramo uvažavati kao pješaci. Upozorila nas je da je u vozilima uvijek potrebno vezati sigurnosni pojas. Zatim smo zajedno krenuli u šetnju i pogledali prometne znakove te sigurne rute u okolici naše škole. Svi su učenici policajki pokazali kako sigurno prijeći pješački prijelaz, tako da su najprije prešli cestu u pratnji policajke, a zatim to ponovili sami. U konkretnim situacijama naučili su i pravila sigurnog hodanja (grupno, s odraslom osobom, pločnikom ...)

Nakon zajedničke šetnje uslijedio je razgovor tijekom kojeg smo ponovili sve što smo naučili i usvojili u šetnji namijenjenoj učenju.

Učenici su igrali razne igre kako bi učvrstili stečeno znanje. Jedna od igara bila je:

KOLIKO DOBRO POZNAJEŠ PROMETNA PRAVILA

Nakon izgovaranja točnih odgovora učenici su skočili, a u slučaju netočnog odgovora čučnuli su. Po svršetku igre učenici su objasnili razloge točnosti ili netočnosti odgovora.

Primjeri:

- PLOČNICI SU NAMIJENJENI PJEŠACIMA.
- U TAMI NOSIŠ 'KRIJESNIČICU'.
- NOĆU SI ODJEVEN(-A) U SVIJETLU ODJEĆU KAKO BI TE VOZAČI BOLJE VIDJELI.
- KADA PRELAZIŠ CESTU, MOŽEŠ JU SAMO PRETRČATI.
- KAO SUPUTNIK U AUTU MOŽEŠ SJEDITI NA PREDNJEM SJEDALU, S VEZANIM SIGURNOSNIM POJASOM.
- U AUTU SI UVIJEK VEZAN (-A) SIGURNOSNIM POJASOM.
- KADA VOZIM BICIKL ILI ROLERE, MORAM NOSITI KACIGU.
- PJEŠACI NE MORAJU UVAŽAVATI PROMETNE ZNAKOVE.
- NOGOMET IGRAM NA CESTI, JER JE DOVOLJNO ŠIROKA.
- PROMETNE ZNAKOVE MOGU GAĐATI KAMENJEM, JER SU IZRAĐENI OD ŽELJEZA.
- PAZIM DA NE OŠTETIM SJEDALA U AUTOBUSU.
- SIGURNOSNI POJAS MORAM KORISTITI I U AUTOBUSU.
- CESTU PRELAZIM TAMO GDJE JE NACRTANA ZEBRA.
- CESTU PRELAZIM BILO GDJE JER SE AUTOMOBIL MOŽE ODMAH ZAUSTAVITI.
- ZADATAK POLICAJCA JE DA POMAŽE LJUDIMA.
- AKO NOSIM 'KRIJESNIČICU', NITKO ME NE VIDI.

Slika 1: Pravilno prelaženje pješačkog prijelaza

Ciljevi koje smo postavili za dan aktivnosti bili su sljedeći:

- promatranje i upoznavanje prometne rute u okolici škole,
- učenici usvajaju pravila sigurnog hodanja (hodanje u grupi, s odraslom osobom, pločnikom, tamo gdje nema pločnika, prelazak ceste itd.),
- učenici upoznaju prometne znakove u blizini škole koji su važni za pješake i bicikliste,
- učenici razumiju važnost vidljivosti u prometu, u vezi sa zaustavljanjem vozila i nošenjem žute marame te 'krijesnice',
- usvajaju znanja o načinima na koje oni i drugi sudionici u prometu mogu aktivno pridonijeti zaštiti i očuvanju prirodnog okoliša u kojem žive.

2.2. Nastavni sadržaj Onečišćenje i promet

Na nastavi upoznavanja okoliša razgovarali smo o nastavnom sadržaju na temu Onečišćenje i promet. S učenicima smo razgovarali o tome kako, na koji način bi mogli dolaziti u školu, a da bi pri tome što manje onečišćivali okoliš. Zadali smo si operativne ciljeve:

- kako mi i drugi ljudi možemo utjecati na prirodu;
- kako možemo aktivno pridonijeti zaštiti i očuvanju prirodnog okoliša u kojem živimo.

Razgovarali smo i o tome zašto je smisleno dolaziti u školu na tako održiv mobilni način. Zahvaljujući promatranju i brojenju na području prometa te prikupljanju podataka, učenici su se upoznali s problematikom onečišćenja te interveniranja u okoliš zbog razvoja prometa. Pročitali smo eko priču Mojiceje Podgoršek pod naslovom Eko zmajić. Pogledali smo kontejnere za odvajanje otpada ispred naše škole. Razgovarali smo i o tome kako sami možemo doprinijeti brizi o okolišu.

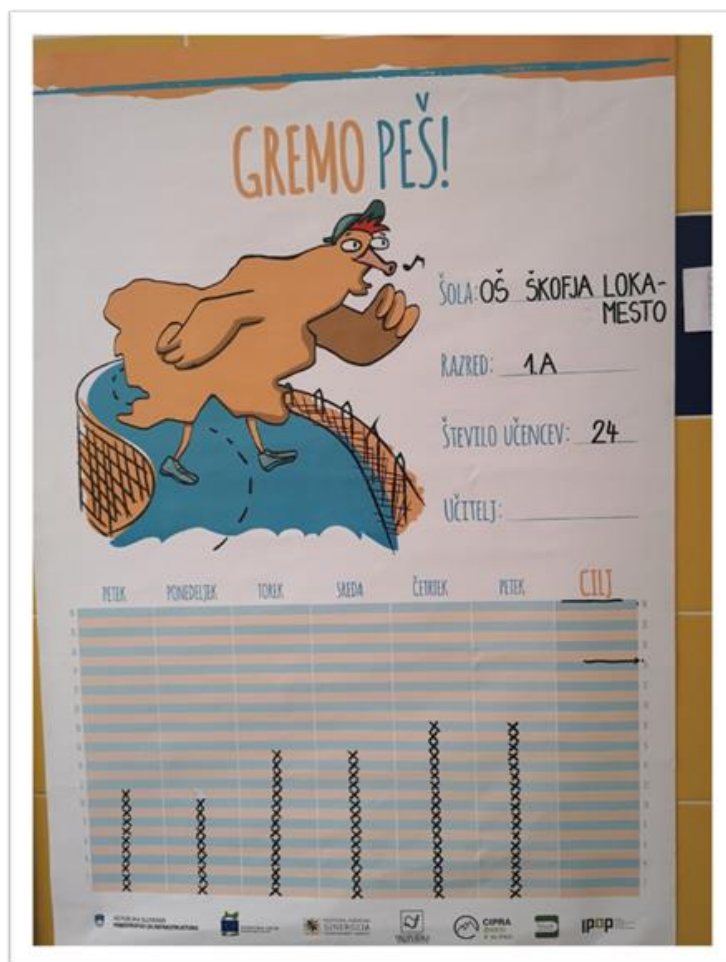
2.3. »Idemo pješice s kokoškom Rozi«

U travnju 2019. izveli smo aktivnost »Idemo pješice s kokoškom Rozi«, a odvijale su se i dodatne aktivnosti. Tijekom tjedna prije izvođenja spomenute aktivnosti, rješavanjem ankete upoznali smo putne navike učenika. Prije početka provođenja aktivnosti učenici su dobili Dnevnik svojih aktivnosti u kojem su prikupljeni kratki zadaci koji su učenike potaknuli na razmišljanja o održivoj mobilnosti. Zadatke su rješavali tijekom i nakon aktivnosti. Uz podršku roditelja, učenici su se trudili svakodnevno dolaziti u školu na održiv način, kao i vraćati se iz škole kućama, te se na taj način kretati i u poslijepodnevnim satima.

U projekt su bili uključeni također bake i djedovi koji su u školu dolazili zajedno s unucima i unukama na održiv mobilni način.

Tijekom tjedna održive mobilnosti s učenicima smo svakodnevno bilježili u tablicu i na plakat kako i na koji način smo dolazili u školu. Pri tome smo razgovarali i o razlozima smislenosti dolaska u školu na ovaj način. Tijekom spomenutog tjedna svojim smo

primjerom uspjeti uvjeriti neke osobe da promijene putne navike. Učitelji u školi također su se pobrinuli da u školu dolazimo na što održiviji mobilni način i pokušali su biti primjeri svojim učenicima.

Slika 2. Razredni plakat« Idemo pješice»

	PONEDELJEK 16.9.2019	TOREK 17.9.2019	SREDA 18.9.2019	ČETRTEK 19.9.2019	PETEK 20.9.2019
peš (avto+200m peš)					
rolnj, skiro, roka	X				
kolo					
autobus, kombi					
avto					
Z avtom do škole!					
peš (avto+200m peš)					
rolnj, skiro, roka					
kolo					
autobus, kombi					
avto					
Z avtom do škole!					
peš (avto+200m peš)					
rolnj, skiro, roka					
kolo					
autobus, kombi					
avto					
Z avtom do škole!					
peš (avto+200m peš)					
rolnj, skiro, roka					
kolo					
autobus, kombi					
avto					
Z avtom do škole!					

Slika 3. Bilježenje načina dolaženja učenika u školu

Osim redovitog bilježenja u tablicu, učenici su igrali i razne kartaške igre. Jako su uživali u tim igrama.

Oni koji su u školu dolazili na održiv način, dobili su karte s likom kokoške Rozi odnosno raznim ilustracijama, ovisno o vrsti aktivnosti: kokoška koja ide pješice i zviždi (pješači do škole); kokoška Rozi na biciklu, na romobilu, u autobusu, u grupi s automobilom; kokoška Rozi s ruksakom (popodnevna šetnja u okolini kuće ili uspon na brdo - najmanje 2 km); a za posebne zasluge dobiva se kokoška Rozi s krunom. Karta za igru sa slikom zlatnog jajeta bila bi osvojena kada bi svi učenici odjeljenja došli pješice u školu istog dana, ali se, nažalost, to nije dogodilo, unatoč osviještenosti.

Karte za igru učenici su tijekom dječje kartaške igre koristili na načine koji su im bili poznati.

1. igra: Lažljivac

Učenici su međusobno razdijelili karte (tako da je svatko imao jednak broj karata). Prvi koji je započeo igru rekao je i koju je kartu položio: npr. kartu s likom kokoške na biciklu ili kokoške s ruksakom, ... Ostali igrači morali su staviti ovu kartu (kokoška na biciklu ili kokoška s ruksakom, ...) na njegovu. Međutim, budući da se radi o igri pod nazivom 'Lažljivac', igrači ne moraju položiti jednaku kartu, mogu položiti onu koju žele. U ovoj igri drugi igrač može prethodnom reći da je lažljivac. To se izgovara kada misli da drugi igrač nije dao pravu kartu već je položio svoju. Učenici su imali sve kokoške u igri i također su ih koristili. Ako je prvi igrač bio u pravu kada je proglasio prethodnog

lažljivcem, prethodni je igrač morao pokupiti sve karte koje su bile na hrpi. Međutim, ako je prvi igrač pogriješio u vezi s prethodnim, a prethodni je stavio pravu kartu na hrpu, on je morao pokupiti sve karte s hrpe.

2. igra: Crni Petar

Učenike sam podijelio u nekoliko manjih skupina, po četvero. Igrali smo igru na sličan način kao što smo to činili tijekom igre Crni Petar. Pobijedio je učenik koji je najbrže prikupio sve parove i ostao bez karata.

Slika 4. Dječja kartaška igra

3. igra: Zamijeni i imenuj

Učenici su se po mojim uputama kretali u prostoriji na različite načine (trčanje, hodanje, skakanje na jednoj nozi, skakanje na drugoj nozi, ...). Pritom su morali obratiti pažnju na pravilo: "brzo, vješto, tiho!". Nakon udarca tamburina svatko od njih morao se zaustaviti ispred najbližeg školskog kolege, nakon čega su jedan drugom rekli što predstavljaju kokoške na njihovim kartama, a zatim su razmijenili spomenute karte (npr. "U ruci držim kokošku s rolerima, a ti, što imaš ti?"). Nastavili su igru kad su začuli udarac bubnja. Budući da se igra učenicima jako svidjela, morali smo je ponoviti nekoliko puta.

3. Zaključak

Projekt je imao velik utjecaj na sve nas koji smo u njemu sudjelovali. Nakon njegove provedbe, nastavili smo i ustrajali na različitim načinima dolaska u školu. Imam želju da se u bližoj budućnosti unutar školskog prostora ukažu mnoge prilike za sudjelovanje u takvim projektima, jer potiču razvoj osjećaja za okoliš. Ako s djetetom dođemo pješice u školu, zajedno s njim zapažamo sigurne i opasne putove na relaciji do škole, razgovaramo s djetetom o onome što nam kao sudionicima u prometu poručuju prometni znakovi. Krećući se putem možemo jedni drugima ispričati puno lijepoga, rješavati trenutne probleme, slušati cvrkut ptica, udahnuti svjež zrak i pobrinuti se za svoje zdravlje. Zahvaljujući ovakvom načinu dolaska u školu djeca će postati odgovornija, neovisnija kao sudionici u prometu, povećat će se njihova socijalna uključenost (npr. druženje sa školskim kolegama tijekom pješčačenja do škole) i ojačati njihovo zdravlje. Osim toga, ovim ćemo omogućiti da se u okolici škole odvija manje motoriziranog prometa i na taj način doprinijeti smanjenju opterećenja okoliša. Ako se slične teme budu uvodile u školski prostor, učenici će moći puno naučiti, a usvojene navike postat će dio njihovog svakidašnjeg života.

4. Literatura

- [1.]Ministrstvo za infrastrukturo. URL: http://sptm.si/wp-content/uploads/2019/09/dnevnik_1-3-RAZRED_PRESS.pdf (20.4.2021)
- [2.]Ogrin, M., Resnik, T., Klun, M., Plevnik, A. (2013). Trajnostna mobilnost. Priručnik za učitelje v osnovnih šolah. Ministrstvo za infrastrukturo